

ENEPERI

ENEPERI izena (eta jai eguna) sano ezaguna da bakiotar eta bermiotarren artean. Egon be, Bakiori lotu-lotuta dago. Beraren jatorria zein izan leiteken, azaldu gura deustut, irakurlea, emen dakartsuedazan urrengo lerrootan.

Labayru eta Iturriza istoriagileen arabera, Gaztelugatxeko San Joan Bateatzaile baseleizearen leen aitamena XI. gizaldikoa da. 1053. urteko agiri baten Gaztelugatxeko eleizea Aragoiko San Juan de la Peña izeneko monastegiaren ardurapena lotu zata dakar, Bizkaiko Jaunak areri doarik emonda edo.

1172. urtean, barriro be, Santa Maria de la Vid izeneko ordena premotratensiarri emon eutson Gaztelugatxeko baseleizea Bizkaiko Jaunak, bertan monastegia sortu eien, aurki.

Orregaitik guztiorregaitik eta eleiztarrentzako aragino joatea asago eta neketsu egiten ekielako, arean ezeroso, San Pelaio baseleizea egin eben XII. gizaldian. Eleizkizunetara joaten jarraitu aal izateko, azken baten.

Alan eta guztiz be, San Joan eta San Pelaio parrokia bakarra izan ziran. Ilerria San Pelaion egon bazan be, San Joanen egon zan bateo ponte.

1495. urtean, Gaztelugatxeko San Joan Bateatzaile baseleizea 100 urtean bertan beera itzita egon ostean, konpondu eta barrizta egin eben. Urte aretako dagonilaren 29an, leenengo erromeria egin zan Gaztelugatxe inguruko Urizarretako zelaietan (ordu an Oruezarreta), arean da, gaur egunera arte errian bizi-bizirik iraun daben "San Joan Dolozak" edo "Sanjolazak" jalen leenengo ospakizuna.

Jai egun orreri "San Joan Doloz eguna" edo "Sanjolaz eguna" esaten jako, eta an goian egiten da.

Urrengo jai egunari, dagonilaren 30a, "San Joan Doloztxu eguna" edo "Sanjolaztxu eguna" esaten jako eta Bakion egiten da.

Baina irugarren jai eguna "Eneperi eguna" da eta Urizarretako zelaietan egiten da, an Gaztelugatxeren begiradapean. "Eneperi eguna" dagonilaren 31an egiten da.

Zalantza barik iru jai egunok San Joan Bateatzailearen inguruko jaiak dirana, au da, berari samea ebagi eutsoela ospatuten danekoak.

Kontua, baina, ez da emen amaituten. "Eneperi eguna" Bizkaiko beste leku batzuetan be egiten da. Esate baterako, Mungiako Belako auzoan dagoan San Anton baseleizearen inguruan, egun beratan, dagonilaren 31an eta

"Eneferiak" izenagaz. Berberori, oker ez banago, izena edo gogoratuten ez dodan Galdakao eta Usansoloko baseleiza baten inguruan be.

Nire eritxi apalean, **ENEPERI** izena **DONIENE FERIA** (--► ENE+PERI) izenetik dator. San Joanen omenez egun beratan egingo zan feriea dala eta, ziurran-tzean.

Sasoi baten, Bizkaian zabal egingo zan jai, aurki.

Esan bear da, beste alde batetik, leen Gaztelugatxeko San Joan-eri Doniene esaten ekiola. Alantxe esaten jako Bermion. Gaur egun, zaarren artean oraindikarren, bagilaren 24aren inguruan egiten diran jai "Donieneak" esaten jake, bai Bakion bai Bermion be.

Beste alde batetik be, San Pelaio eguna edo jai, bagilaren 26an, oster, dagoniletik asago dago. **ENEPERI** orren ekandu eta kulturatik asago. Eta ez dot uste Doneperau (San Pelaio, euskera zaarrean) izenak aregaz eze-lango zerikusirik euki leikenik, anterea euki arren.

Amaituteko, agoskerea jagon bear dala eta, bai "San Joan Dolozak" bai Urizarretaren ondoan dagoan "San Joan Alde" baserriaren izena era onetara esaten dira Bakion zein Bermion gaur egun:

San Joan Dolozak (sandxondolosak edo sandxolasak)

San Joan Doloz eguna (sandxondolos egune edo sandxolas egune)

San Joan Doloztxu eguna (sandxondolostxu egune edo sandxolastxu egune)

San Joan Alde baserria (sandxoanalde)

Iniaki MARTIARTU
2000ko martian

BIZKAIKO FORU ALDUNDIA
KULTURA SAILA
LAGUNTZAILLE